

Biskop Atle Sommerfeldt:

«På jorden, slik det er i himmelen» (Luk 4,16-19)

Preken på diakonidagen i Borg bispedømme

Jessheim kirke, 21.oktober 2017

Jesus hadde vandret ned til Johannes ved Jordanelven, himmelen hadde åpnet seg for ham, han var blitt døpt og bekreftet av Gud som det utvalgte sendebudet om himmelens virkelighet. Før han var klar til å utøve sin sendelse, kjempet han mot «lysten til det onde» i ørkenen. Dåpen og kampen gjorde ham til en Åndsfylt budbringer. Jesus var klargjort til å fortelle og gjøre budskapet om himmelrikets nærhet i offentligheten. I dagens lesning møtte vi ham i hjembyen Nasaret, de som kjente ham som tømmermannen Josef og Marias sønn.

Folk i antikken var vant til å motta budbærere fra herskerne som forkynte det som konger betraktet som gode budskap - det være seg fødselen til en kongssønn, seier i et slag eller annonsering av herskerens besøk i en by. Skikken var at et slikt godt budskap – evangelium - skulle utløse landsbybeboernes takknemlighet i form av store fester til ære for herskeren. Det gode budskapet var et godt budskap for de sterke og mektige og velbeslåtte. For folk flest på landsbygda i Galilea var slike såkalte gode budskap kostbare mareritt.

Men Jesus kommer med et helt annet budskap. Han kommer med himmelens virkelighet og gir menneskene det gode budskapet fra kongenes konge, Skaperen og opprettholder av alt levende, som enhver jordiske hersker ble smågutter i forhold til.

Jesus kommer ikke med et budskap fra kongenes konge om ytterligere underkastelse under herskeren. Han kommer med det motsatte budskapet til alle dem som presses til utkanten av fellesskapet. Det er ikke budskapet om å underkaste seg makthavere, akseptere blindhet som overse dem som presses til utenforskap, eller godta lydige taushet når en blir holdt nede av fordommer fra folk flest.

Jesus er sendt til verden med det gode budskapet at Gud, kongenes konge, ledsager dem, anerkjenner dem og bekrefter deres tilhørighet til Guds store fellesskap av alle folkeslag og alle slags folk. Jesus er budbringeren med guddommelig mandat til å rope det ut så menneskene kan høre. Etter forkynnelsen i synagogens gudstjeneste, gikk han så ut til landsbyene i Galilea og gjorde budskapet synlig ved å frigjøre fattige fra sykdom, utenforskap og fordømmelse. Vandringsen gikk helt til opp til Jerusalem der Jesus i påskehøytiden førte den dramatiske kampen på vegne av alle mennesker mot ondskapens krefter og beseiret dem i sin oppstandelse.

Denne bevegelsen fra det hellige rom i synagogens forsamling til mennesker og landsbyer i lokalsamfunn er diakoniens bevegelse. Talen i Nasaret ble holdt ved innledningen til Jesu offentlige virke og kan kalles diakoniens utsendelsestale, slik utsendelsen i Matteus 28,18 er en utsendelse til dåpsforkynnelse og undervisning. Talen gir retning til alle døptes tjeneste for Gud og nesten. I dåpen i kirkerommet og menneskers fellesskap gjennomlever vi Jesu dåp og kamp mot ondskaper i ørkenen, og får del i Jesu seier i oppstandelsen. I Guds handling med oss i dåpen blir vi satt fri fra vårt fangenskap i oss selv, blir helbredet fra vår blindhet fra å se andre mennesker, og frigjøres fra de mektiges fordommer mot oss. Dette er diakoniens agenda og er svaret på den lidelse mennesker i alle verdens lokalsamfunn erfarer ved at alle døde sendes ut til tjeneste for mennesker og skaperverk.

Vår egen frigjøring gir oss Åndens kraft til å fortsette Jesu gjerning og ledsage dem som sliter, se dem som blir presset til utenforskap både sosialt, kulturelt og økonomisk, og involvere oss i andre menneskers frigjøring fra alle former for nød.

Jesu måte å sette sammen versene fra Jesajaboken og den påfølgende samtalen med befolkningen i Nasaret som følger etter det vi leste, avdekker tre svært viktige elementer i Jesu budskap:

- For det første kombinerer han lesning fra Jesaja 62 med lesning fra Jes 58. Jesaja 58 er profetens store oppgjør med en himmelvendt åndelighet som er opptatt av å tilfredsstille Gud gjennom offer og en selvutslettende livsstil. Nei, sier Gud gjennom Jesaja i kap 58, den sanne gudsdyrkelse skjer når undertrykte settes fri og du deler ditt brød med den som er sulten. Mens Jesus i sitt virke gir tegn som sprenger naturlover, henvises vi til å utføre miraklene i hverdagslivet, å sørge for alles daglige brød, gi fremmede og hjemløse beskyttelse, ta seg av våre nærmeste og bekjempe alt som vil holde mennesker ned i nød og fortvilelse.
- For det andre viser menneskenes reaksjoner på Jesu tale at de forsto hvor radikalt Jesu budskap i forhold til det de forventet og ønsket. Guds frigjøring er ikke begrenset til dem og deres folk og nasjon. Guds frigjøring gjelder alle mennesker slik Gud er alle menneskers skaper og alle menneskers forløser. Jesus er ikke en ny Moses for ett folk, Jesus er den nye Adam for alle folk. Det er ikke Israel eller USA eller Norge eller Europa først, det gode budskapet er for alle fordi vi i alt vårt mangfold tilhører den ene Gud.
- For det tredje leser ikke Jesus hele vers 2 i Jesaja 62. Han hopper over Jesajas ord om Guds hevn mot dem som står i veien for Guds visjon og ødelegger Guds skaperverk.

Men hvordan kan det være mulig at han gjør det – er den skyldige for andres lidelse likegyldig for Jesus, det være seg mennesker eller naturkrefter som forårsaker sykdom og hjelpeløshet?

Det endelige svaret ligger i Guds hånd og fremtid. En dag er vi lovet å få se og forstå helt og fullt, ikke stykkevis og delt. Men dersom hevnen skulle nå alle skyldige som frembringer andres lidelse og utenforskap, er ikke Jesu ord frigjørende. Da sender han oss rett tilbake til fangenskap og fortvilelse. For hvem av oss vil da overleve? Knappt noen har formulert dette så tydelig som Jens Bjørneboe:

*Jeg vet ikke hvor jeg har hørt det sist:
«Hvem er et menneske og ikke skyldbepist?»
Hvem er et menneske, som ikke vet
at han bør frykte all rettferdighet?*

*Vi har lidt urett. Vi begikk det selv.
Og vi ble mordere den samme kveld.
Man handler blindt. Man er i beste tro.
Mens man er rød til albuen av blod!*

*Akk, vi må bøye oss i skam og si:
Rettferdigheten, Gud, dén frykter vi!
Hvem er et menneske som ikke vet:
Vi trenger nåde og barmhjertighet!*

Det er i denne erkjennelsen, når forhenget er dratt fra våre øyne og vi tør å åpne dem og se oss selv, at vi innser at uten Jesus og Guds invitasjonen til å delta helt gratis i hans seier, er Guds budskap ikke et godt budskap for oss. Men tør vi ha tillitt til Jesus, da kan vi bli del av Guds nådeår nå og i all evighet.

Da kan vi feire og feste, ikke med overdådige retter der de vellykkede og flinkeste og frommeste og forutbestemte fra den indre krets sitter øverst ved bordet sammen med herskeren. Men i det store og hellige rommet der Jesus igjen og igjen kommer til oss med en såret kropp der alle våre og alle andres sår har sitt avtrykk, i det enkleste måltid med brød og vin. Ikke til ære for Gud, men til nåde for oss alle. I den festen gis vi igjen og igjen frigjørende livskraft til å bære hverandres byrder og rope ut alle mennesker likeverd og rett til livsutfoldelse og frihet – på jorden, fordi det er slik i himmelen. Amen.